This article has been scanned by iThenticate No plagiarism detected

Volume 3, Issue 5, October 2021

p. 334-346

HAPPINESS A QURANIC PERSPECTIVE

<http://dx.doi.org/10.47832/2757-5403.5-3.29>

Doaa Abdulkareem ABDULLAH¹ & Nesaif Jassim Mohammed AL-KHAFAJI²

Abstract:

In this study, we will study the concept of happiness, a view of happiness from the point of view of famous psychologists and philosophers, and combining Islamic thought with philosophy. This study is a basic research the different debates on the concept of happiness in the Quran. And we discuss in this article tools of happiness in life. Happiness in the hereafter, or everlasting felicity, is the ultimate goal of the believer. Although happiness is a very relative concept, it is generally the feeling that occurs when people are satisfied with the material and spiritual states, they are in. The greatest blessing bestowed upon mankind is within us and within our reach. A wise person knows how to be happy with what he has no matter what, rather than wishing what he does not have. It is a state of coinciding with what happens and what they want. All normal people desire happiness and want their happiness to be permanent. Anyone who sees that this world cannot satisfy their desire for happiness understands that this desire cannot be satisfied without God. Sometimes even love and compassion can make one feel happy. The research dealt with the names of the happiness in the Quran with their semantic aspects, then we restricted these names, and these were placed alphabetically in the letters that indicate how many times they appeared in the Quran. Later it was divided into semantic groups and analyzed within these groups, this analysis focuses on the presentation of the lexical concept and semantic content for each. In fact, the subject was also discussed within the rational framework. happiness does have a pretty important role in our lives, and it can have a huge impact on the way we live our lives. The first part of the present study focuses on how ethics philosophers explain an interpret happiness and whether it is possible to reach real happiness. In the second part, the virtues that ethics philosophers view

Received :
02/09/2021

Accepted:
16/09/2021

Published:
01/10/2021

¹ Researcher, Federation of Arab Trainers Syndicates, Baghdad, Iraq, yellow.rose.seviyorum@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8506-7164>

² Prof.Dr. , Diyala University, Iraq, Dr.Nessayif@coehuman.uodiyala.edu.iq, <https://orcid.org/0000-0002-9746-8499>

as the fundamental elements in attaining happiness. Also, this section examines the definition of virtue, virtue types, sub-virtues, and the characteristics of virtuous acts. Consequently, this study disclosed that ancient and medieaval philosophers regarded the pursuit of happiness as a fundamental goal in one's life, and that these philosophers agreed that this goal could be accomplished by leading a virtuous life .

Key words: Quran, Translation of The Qur'an, Sura index, Happiness, Platon, ibn Sina, Al-Farabi.

KUR'ÂN-I KERÎM PERSPEKTİFİNDEN MUTLULUĞUN

Doaa Abdulkareem ABDULLAH
Nesaif Jassim Mohammed AL-KHAFAJI

Öz

Biz bu çalışmada mutluluk kavramını, Filozoflar ve psikologlar bir bakış açısından mutluluk kavramının gerçek anlamı ve İslâm düşüncesini felsefe ile buluşturup harmanlayan mutluluk anlayışını inceleyeceğiz. Bu çalışma Kuran Kerim'de mutluluğun kavramı üzerine yapılan farklı tartışmaların temel bir araştırmasıdır. Ve bu araştırmada hayatta mutluluk araçlarını tartışıyoruz. Ahirette mutluluk ya da sonsuz mutluluk, müminin son amacıdır. Mutluluk çok göreceli bir kavram olmasına rağmen genel olarak insanın içinde bulunmuş olduğu maddi ve manevi hallerden razı olduğunda meydana gelen duygudur. İnsanoğluna bahşedilmiş en büyük nimet, içimizde ve ulaşabileceğimiz yerdedir. Bilge bir kişi sahip olmadığını arzulamak yerine, her ne olursa olsun kendinde olanla mutlu olmayı bilir. Gerçekleşen şeylerin istediği şeylerle örtüşme durumudur. Bütün normal insanlar mutluluğu arzular ve mutluluklarının sürekli olmasını ister...Bu dünyanın, mutluluk arzusunu tatmin edemediğini gören herkes, bu arzunun Allah olmadan tatmin olamayacağını anlar. Bazen insan için sadece sevgi ve şefkat dahi kendini mutlu hissetmesini sağlayabilir. Araştırmada, Kuran Kerim'deki mutluluk isimlerinin anlamsal yönleri ile ilgilendikten sonra bu isimleri topladık ve bunlar, Kuran Kerim'da kaç kez göründüklerini gösteren harflerine alfabetik olarak yerleştirildi. Daha sonra anlamsal gruplara ayrılmış ve bu gruplar içinde analiz edilmiş, bu analiz her biri için sözcüksel kavram ve anlamsal içeriğin sunumuna odaklanmaktadır. Aslında, akli çerçevede de ele alınmıştır. mutluluğun hayatlarımızda oldukça önemli bir rolü vardır, hayatımızı yaşama şeklimiz üzerinde çok büyük bir etkisi olabilir. Çalışmanın ilk bölümünde mutluluğun ahlâk filozofları tarafından nasıl yorumlandığı, gerçek mutluluğa ulaşılıp ulaşılamayacağı gibi temel soruların cevapları arandı. İkinci bölümde ise ahlâk filozoflarının mutluluğa ulaşmanın temel unsuru olarak gördüğü erdemlere yer verildi. Bu bölümde erdemin tarifi, erdem çeşitleri, temel erdemlerin alt türleri, erdemli davranışın özellikleri gibi konular karşılaştırmalı olarak incelendi. Bu değerlendirmeler neticesinde teleolojik ahlâk anlayışına sahip ilk ve orta çağ filozoflarının mutluluğu temel bir gaye olarak gördükleri, bu gayeye

ulaşmanın da ancak erdemli bir hayat sürmekle mümkün olduğu konusunda hemfikir oldukları sonucuna ulaşıldı.

Anahtar Kelimeleri: Kuran Kerîm, Meâl, Sure, Mutluluk, Platon, İbn Sînâ, Farabî.

1. Giriş

Arapçada saadet olarak tanımlanan kelimenin İngilizce karşılığı olarak “happiness” kavramı kullanılır. “Happiness” zengin olma talihi anlamına gelir. Türkçede ise, mutluluk sözcüğü bütün isteklerin yerine getirilmesi anlamında kullanılır. “Mesut olma” kavramı mutluluk ile eş anlamlıdır. (Acaboğa, 2007) Saadet’in ne anlama geldiğini anlamak için, evvela bu terimin tam karşıtı olan şekavetin kısa bir açıklaması zorunlu görünüyor. İlk dönemlerden bu tarafa Arapça lügatler ve Kur’an, şekavet terimini, İngilizcedeki tam karşılığı ile, ‘büyük talihsizlik’, ‘sefalet’, ‘ümitsizlik’, ‘zorluk’, ‘ıstırap’ gibi anlamlarda kullanmaktadır. Bunlara biçilen anlamın gerçekleşmesi, açıkçası, ciddi zahiri ve batını faaliyeti gerektirmektedir. Aslında şekavet bütün sefalet türlerini kapsayan bir cins isimdir, bu yüzden benzer şartları açıklayan ama kendi bağlamları içinde daha özel bir anlama sahip olan diğer terimler, şekavetin oluşturuç unsurlarıdır. (DÜZGÜN, 2007)

“Mutluluk” kavramına gelindiğinde ise, net bir tasvir yapabilmenin güçlüğü burada da kendini gösterir. Mutluluk düşünce tarihinin en temel felsefe ve ahlak sorunlarından biri olduğu gibi, insanlığın da bıkip usanmadan peşinden koştuğu en büyük hedeflerinden olagelmıştır. O zaman mutluluk, kendi başına ele alınan bir kavram olmaktan uzak görünmektedir. Mutluluğun ilintili olduğu en önemli kavramın ahlak olduğu, hatta birçok tanımın ahlak üzerinden yapıldığı göz önüne alınırsa, ahlakın mutluluk üzerindeki önemi de ortaya çıkmış bulunmaktadır. (Yıldız, 1997) Mutluluk araştırması hisleri sadece ölçmez, ölçtüğü şeyi de yorumlar. Mutluluğu ölçmek öncelikle mutluluk dağılımı hakkında bilgi sağlar. Mutluluk araştırmaları mutluluğun nerede yer aldığını gösteren ve büyük oranda karşılaştırma modeline dayalı veri tabanları üretmiştir. Mutluluk veri tabanları bize hangi bireylerin, grupların, ulus-devletlerin diğerlerinden daha mutlu olduğunu gösteriyor. Mutluluk bilimi, mutluluk seviyeleri ile sosyal göstergeler arasında bağıntı kurarak “mutluluk göstergesi” denen şeyleri yaratır. Mutluluk göstergeleri bize ne tür insanların daha mutlu olduğunu söyler; hem mutluluk ölçütü hem mutluluk öngörücüsü işlevi görür. Frey ve Stutzer’ın Happiness and Economics’te (Mutluluk ve İktisat) öne sürdükleri gibi, sosyal göstergeler “mutluluk psikogram” ları yaratarak farklı türde insanların ne kadar mutlu olacağını öngörebilir. (Mayadağ, 31.05.2016)

Mutluluk, zihinsel ve duygusal bir durumdur. Hayata nasıl ve hangi perspektiften bakıldığı, bardağın boş mu yoksa dolu tarafının mı görüldüğü, mutlu olma hissi için çok önemlidir. Mutluluk veya mutsuzluk hissi; insanın içinde bulunduğu durum ve koşulları nasıl algıladığı, yaşadığı küçük veya büyük deneyimleri iç dünyasına nasıl aktarmayı tercih ettiğiyle ilgili bir zihinsel ve duygusal süreçtir. Mutluluk veya mutsuzluk, aslında kişinin kendi tercihidir ve insan tarafından hem hissedilen duyumsanan hem de düşünülebilen zihinsel bir süreçtir. A. Winet, ‘Blaise Pascal Üzerine İncelemeler’inde, insan doğasını durmaksızın tedirgin eden ruh ve akıl için mutluluğun, sadece en evrensellekle duyulan ve en sık olarak görülüp geçirilen değil de en güçlü olanı olduğunu savunur. Mutluluğun salt duygusal değil de aynı zamanda anlıkçı (intellectual) olduğunu ve yalnızca ruh için değil, akıl için de bir gereksinme olarak, gerçeğin bir bölümünü oluşturduğunu ifade eder. (Derinsu, 1986)

2. Metin Ve Değerlendirme

Çalışma, aşağıda belirtilen üç ana başlık altında ele alınacaktır.

1. Filozoflar ve psikologlar bir bakış açısından mutluluk kavramının gerçek anlamı.

2. İslam'da mutluluğun anlamı.
3. Kur'an-ı Kerim'de mutluluk ilgili ayetleri.

2.1. Filozoflar Ve Psikologlar Bir Bakış Açısından Mutluluk Kavramının Gerçek Anlamı

Mutluluk, kadim zamanlardan itibaren asırlarca süregelen, insanın varoluşsal değeri ve aynı denklemde yer almıştır. İlginç olan şudur ki; bu algı nasıl bir dönüşüm geçirmiş, kendini gerçekleştiren insan modelinden, kullanışlı insan modeline nasıl geçiş yapıldığı yeterince izah edilememiştir. Bu noktada Martin Seligman'a hak vermek gerekir. Nitekim ona göre travmatik savaşlar atlatan dünya insanı, yorgunluğuna rağmen yeniden var olma çabası içinde yaralarını sarmak zorunda kalmıştır. İnsanlık, filmin başa sarılmasıyla beraber tüm imkânlarını hasarın olduğu yere yoğunlaştırmıştır. İnsan ve ruhsal hastalıkları üzerine araştırma yapan bilim sahaları, insan yaralarına, acılarına, davranış bozukluklarına odaklanarak kadim birikimin insan tanımındaki eksenin bir miktar kaymasına neden olmuştur. (Akbaş, 2019)

Mutluluğun sırrı şudur: İlgilerinizi olabildiğince genişletin; sizi ilgilendiren şeylere karşı tepkilerinizin düşmanca değil, olabildiğince dostça olmasına bakın. Mutlu yaşam, büyük ölçüde, iyi ve dürüst yaşam demektir. Profesyonel ahlakçılar vazgeçmeye fazla yer vermişler, böyle yapmakla da önem damgasını yanlış yere vurmuşlardır. Bilinçli vazgeçme, kişiyi kendi içine kapanık yapar ve sürekli olarak yaptığı özveriyi düşünmesine yol açar; bunun sonucu olarak da; vazgeçmekle güdülen yakın ve uzak amaçlar gerçekleşmemiş olur. Gerekli olan, vazgeçme değil, ilgimizi dışa yönelterek, kendi erdeminden başka bir şey düşünmeyenlerin bilinçli olarak gösterebilecekleri davranışları bizim hiç duraksamadan ve içten gelerek yapmamızdır. (Sağlamtürk, 2014)

Felsefe disipliniinde mutluluk duygusunu meydana getiren üç basamaklı bir yapıdan bahsedilmektedir. Mutluluk duygusunun ilk basamağı insanda hazzın var olması aynı zamanda acının olmaması durumuyla yaşanan genel iyilik hali olarak kabul edilmektedir. İkinci basamak, insan varlığının kendi çaba ve faaliyetleriyle kendini gerçekleştirme duygusunu elde etmesidir. Bu basamakta insanın hazların toplamından daha çok hazların uyumuna ve insanın bütün boyutlarıyla mutlu olabileceği ifade edilmektedir. Üçüncü basamakta, bireyin doğa yasalarına uyumlu, ölçülü ve özgürce yaşayabilmesidir. Kısaca bireyin yetkinlik halini kazanmasıdır. (CEVİZCI, 1997) Sokrates'te mutluluk, insan doğasının nihai gayesini oluşturur. Mutluluğun kaynağı ve yegane mutluluk verici olan şey ise bilgidir. Mutluluğun önündeki en büyük engel de bilgisizliktir. Burada, Sokrates'in erdem konusundaki ünlü önermesini hatırlamakta fayda var: Erdem bilgidir, erdemsizlik de bilgisizliğe eşdeğerdir. Erdem olan bilgi aynı zamanda insanın özüne ilişkin bilgidir. Erdemi tanımlamanın bir yolu da onu kendini bilmeye eşitlemektir. O, bilgiyi ahlaki eylemin dayanağı olarak araştırır. (Hünler, 2001)

Platon (M.Ö. 428-348) mutluluğa ulaştıracak yolun iyilik olduğunu düşünmektedir. Ona göre insan için en yüksek amaç iyi olmaktır. İnsanı iyi kılan doğruluk, ölçülülük ve adaletli olmaktır. Platon doğruluk, adalet ve ölçülülük gibi iyiliklerle mutluluğa ulaşılacağını bildirmektedir. Yaşadığı döneme imzasını atmış olan Platon, sadece bireysel mutluluğu konu olarak ele almamakta aynı zamanda toplumsal mutluluğa da dikkat çekmektedir. Toplumsal mutluluk için toplumsal ahlak ve devletin gerekliliğini savunmaktadır. (Akarsu, 1982) Aydınlanma döneminin filozoflarından Montaigne (1533-1592) mutluluğu erdeme bağlı olarak değerlendirmekte, erdemi ise aklın dışında olmayan bir yetkinlik olarak tarif etmektedir. (Eyupoğlu, 1997) Bazı düşünürler ise mutluluğa bir duygu olarak bakmaktadır. Schopenhauer gibi düşünürler mutluluğu tanımlarken, "mutluluğun, mutsuz olmama hali" olduğunu vurgular. Mutlu kişi, en çekici lezzetleri veya en güçlü zevkleri tatmış olan değil; hayatını gerek fiziksel gerek de ruhsal travmalar yaşamadan idame ettirendir. "Mutluluk bir duygudur. Duygularımız güdüler gibi davranışlarımızı harekete geçirir. Mutluluk yaptığımız iş sonunda hissettiğimiz duygudur ve adeta bizim ödülümüzdür". (Öztekin, 2016)

Epiktetos'a göre, insanlara rahatsızlık veren, olayların kendisi değil, bu olaylara getirdikleri bakış açılarıdır. Bu bağlamda insan, hayatın anlamı veya anlamsızlığı konusunda kendi bakış açısını ve hayata baktığı yönü değiştirme potansiyeline sahiptir. Bakış açısı değişimi ile hayatın anlamsızlığından yakından biri, kendine has bir anlam bulmakta zorlanmayacak ve bir anlam bulacaktır. Anlam deneyimi gibi, anlamsızlığın deneyimi de insanın bakış açısına bağlıdır. Burada anlamsızlık yaşayan insana sorulacak en önemli sorulardan biri; Hayatta ve dünyada hiçbir şeyin mi herhangi bir anlamı olmadığı sorusudur. (Bora, 2014) Mutlu olma çabası, negatif ve pozitif olmak üzere iki yönlüdür. Bu bir yanda acı ve haz yoksunluğunun olmamasını, diğer yanda ise hazzla ilişkin güçlü duyguların yaşanmasını amaçlamaktadır. En dar anlamıyla, mutluluk zevk (haz) hissidir. Yaşamın amacını belirleyen şey, haz ilkesinin düzenlenmesi ve zevk hislerini en üst düzeye çıkarma çabasıdır. (Sigmund Freud/Çev, 1989) Aristoteles, Nikomakhos'a Etik'in X.kتابında haz ve mutluluğun ayrımını detaylandırmıştır. Akıllı veya akıldan yoksun tüm canlılar acıdan kaçarak karşıt duygu durumu olan hazzla yönelirler. Canlıların bu yönelimlerindeki ortaklık, hazzın mutluluk olabileceği teorisini güçlendiriyor gibi görünse de, Aristoteles mutluluğun hazzda olmadığını temel dayanaklarına değinmektedir. Birbirini takip eden bu problem çokluğu için Aristoteles, felsefecinin gündemine aldığı meselelere yaklaşımına dair gereken ayrıntıyı dile getirmeyi ihmal etmemektedir. “İyi” den pay almak isteyen kimse için problemler sadece tanımlama yaparak irdelenemez. Felsefeci, “nedir?” sorusunu sorduğu kadar “ne için?” sorusunu da önemsemelidir. (Aristoteles/Çev, 2017)

2.2. İslam'da Mutluluğun Anlamı:

İslâm düşünce tarihinde mutluluk konusunu detaylı bir şekilde ele alan, mutluluğu meşhur bir amaç olarak gören Farabi (870-950), her ne zaman olursa olsun başka bir şey için değil bizzat kendisi için istenilen, tercih edilen bir gaye olduğunu, mutluluğa ulaşıldığında, onunla birlikte ondan başka hiçbir şeye ihtiyaç kalmayacağını düşünmektedir. (Özcan, 1993) Farabî felsefesinde ahlâkın mutluluğun alt konusu olduğunu söyleyebiliriz. Her ne kadar kategori olarak mutluluğun yeri metafizik bir nihai amaç olarak ahlâktan farklı bir yerde olsa da, ahlâk da mutluluğa ulaşılma usûlü olarak onunla iç içedir. Dolayısıyla mutluluk ahlâkın amacıdır. (Bolay, 2009) O mutluluğu insan ruhunun vücutta, maddeye ihtiyaç hissetmeyecek bir tekâmül mertebesine ulaşması olarak tanımlamaktadır. Bir başka ifadeyle mutluluk insan nefsinin maddeye muhtaç olmayacak şekilde yetkin olmasıdır. Farabi bu yetkinliği “Nihai Mutluluk/es-Saadetu'l-Kusva” olarak isimlendirmektedir. Farabi mutluluğu en büyük hayır ve en büyük fazilet olarak kabul ettiği için onun dışındaki her şeyin sadece mutluluğa ulaştıracak araçlar olduğu görüşündedir. Bu sebeple mutluluk hayır için yapılan hayırdır ve hiçbir zaman hayırdan başka şeyler için istenmemektedir. Dolayısıyla kişiyi mutluluğa ulaştıran kendi güzel eylemleridir. Mutluluğa engel olan ise düşüklük, rezillik, hasislik gibi kötülük içerikli eylemlerdir. Farabî'ye göre dünya ve ahiret mutluluğu sadece ve sadece erdemler vasıtasıyla elde edilebilmektedir. (FARABÎ, 2001) (Farabi/Çev.Özcan.H, 1987) (FARABÎ/Çev, 2018)

Mutluluğun bu dünyada bizzat kendinde bir gaye olmadığını; mutluluktan gayenin Allah'ın sevgisini kazanmak olduğunu ve dünyevi yaşamda mutluluğun iki seviyesi arasında ayrım yapılabileceğini görmüş bulunuyoruz: Birincisi, psikolojik ve kalıcı olmayan, geçici insan hallerini tanımlar. Bu mutluluk hali, hisler ve duygular olarak tanımlanabilir ve istekler ve ihtiyaçlar faziletlerle uygun doğru davranışlarla gerçekleştirilmeye çalışıldığında elde edilir. İkincisi ruhsal ve kalıcı olan, bilinçli bir şekilde tecrübe edilen ve dünyevi yaşamın üzerine oturduğu bir seviyedir. Bu seviye, şans ya da bedbahtlık olarak yüzünü gösteren birçok olaydan sonra, insanın davranış biçimini ve faziletli faaliyetlerini test eden bir deneme süreci sonucunda elde edilir; başka bir ifadeyle, ne bahtıyarlığı kendisini hataya sürükler ne de bedbahtlığı onu acı bir bozguna uğratar. Elde edildiğinde bu ikinci seviye, ihtiyaçların azalması ve ihtiyaçların karşılanması hariç, birinci ile aynı anda gerçekleşir. Mutluluğun bu

ikinci seviyesi, en yüksek aşaması ahirette Allah'ın cemalini görmek olan bir üçüncü seviyedeki mutluluğun ön hazırlığıdır. Çağlar boyunca gerçek müminlerin bilincinde, mutluluğun bu anlamı ve deneyimi konusunda herhangi bir değişme olmamıştır. (DÜZGÜN P. e.-A., 2011) İbn Sinâ, mutluluğu dinî ve metafiziksel anlamda kişinin yetkinliğe ulaşması olarak tanımlamıştır. Akli ve ruhi bir anlam yüklenen mutluluk, ancak bilgi ve hikmetle mümkündür. Bu da ancak bu dünyada erdemlerin gerçekleşmesiyle olur. Davranışlarında erdemi gözeten insanlar faal akılla bağlantı kurarak gerçek mutluluğa ulaşırlar. (ÇAĞRICI, 2008) İbn Sinâ'ya göre insan mutluluğa ulaşmak için gerçek mutluluk ve hazları bilmelidir. Çünkü geçici hazlar kusurlu olduğu için insana çirkinlik bulaştırır. Bu bağlamda insanın mutlu olmasını engelleyen, cehaletidir. Kendi nefisini bilmeyen insan, herhangi bir bedensel kayıp yaşadığında üzüntü duyar. (Toktaş, 2011)

İbn Hazm da dünyanın gelip geçici, oluş ve bozuluşa maruz kaldığını vurgulayan müellifler arasındadır. Bu yüzden o düşüncenin nihai noktasında kişinin yalnızca ahireti diğer bir ifadeyle Allah'ın rızası için çalışması gerektiğini belirterek dünyada dünyalık için gerçekleştirilen her hedefin akabinde hüznün saklı olduğunu beyan etmektedir. Kişinin Allah'ın rızasını öncelemesi dünya ve ahiret için mutluluk vesilesi olacağı gibi dünyadaki mutluluğun sebebinin ise "çoğu insanın kaygı duyduğu şeyler karşısında senin fazla kaygı duymamandır." (Hazm, 2019) (Yakub bin İshak el-Kindi, 2014)

2.3. Kur'an-ı Kerim'de mutluluk ilgili ayetleri:

26. Allah, rızık dilediğine bol verir, (dilediğine de) kısar. Onlar ise dünya hayatı ile sevinmektedirler. Hâlbuki dünya hayatı, ahiretin yanında çok az bir yararlanmadan ibarettir. (RA'D SÜRESİ)

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرَحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ (سورة الرعد 26)

18. "Küçümseyerek surat asıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Çünkü Allah, hiçbir kibirleneni, övüngeyi sevmez. (LOKMÂN SÜRESİ)

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ (سورة لقمان 18)

20. Bilin ki, dünya hayatı ancak bir oyun, bir eğlence, bir süs, aranızda karşılıklı bir övünme, çok mal ve evlat sahibi olma yarışından ibarettir. (Nihayet hepsi yok olur gider). Tıpkı şöyle: Bir yağmur ki, bitirdiği bitki çiftçilerin hoşuna gider. Sonra kurumaya yüz tutar da sen onu sararmış olarak görürsün. Sonra da çer çöp olur. Ahirette ise (dünyadaki amele göre ya) çetin bir azap ve (ya) Allah'ın mağfiret ve rızası var. (HADİD SÜRESİ)

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ زِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ (سورة الحديد 20)

69. (Ey münafıklar!), siz de tıpkı sizden öncekiler gibisiniz: Onlar sizden daha güçlü, malları ve çocukları daha fazlaydı. Onlar paylarına düşenden faydalanmışlardı. Sizden öncekilerin, paylarına düşenden faydalandığı gibi siz de payı nıza düşenden öylece faydalandınız ve onların daldığı gibi, siz de (dünya zevkine) daldınız. İşte onların dünyada da ahirette de amelleri boşa gitmiştir. İşte onlar ziyana uğrayanların ta kendileridir. (TEVBE SÜRESİ) (ŞAHİN, 2011)

كَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَالاً وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ (سورة التوبة 69)

32. Dünya hayatı bir oyun ve eğlenceden başka bir şey değildir. Muttakî olanlar için ahiret yurdu muhakkak ki daha hayırlıdır. Hâla akıl erdiremiyor musunuz? (EN'ÂM SÜRESİ)

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (سورة الأنعام 32)

171. Onlar, Allah' tan gelen nimet ve keremin; Allah' ın, müminlerin ecrini zayi etmeyeceği müjdesinin sevinci içindedirler. (ÂL-İ İMRÂN SÜRESİ)

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ (سورة آل عمران 171)

1. Biz senin göğüsünü açıp genişletmedik mi? (EL-İNSİRÂH SÛRESİ) (Ali Özek, 2012)
أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ﴿سورة الشرح 1﴾
25. Mûsâ dedi ki: "Gönlüme genişlik ver, Rabbim. (TÂHÂ SÛRESİ)
قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿سورة طه 25﴾
4. İmânlarına imân katmak için mü'minlerin kalblerine sükûnet ve emniyet indiren O'dur. Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. Allah, her şeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yapar. (FETİH SÛRESİ)
هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿سورة الفتح 4﴾
5. Ve elbette Rabbin sana râzı olacağın ihsanlarda bulunacaktır. (DUHÂ SÛRESİ)
وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى ﴿سورة الضحى 5﴾
28. Onlar, imân eden ve kalbleri Allah'ın zikriyle huzur bulan kimselerdir. Haberinizi olsun ki, kalbler ancak Allah'ınzikriyle huzura kavuşur. (İHSAN ATASOY, Mart 2012)
الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿سورة الرعد 28﴾
120. Size bir iyilik dokunsa (bu), onları tasalandırır; size bir kötülük dokunsa, ondan ötürü sevinirler. Eğer sabreder, korunursanız onları n hilesi size hiçbir zarar veremez. Şüphesiz Allah, pnların yaptıklarını kuşatmıştı r (onların tuzaklarını, hilelerini sizden sayar, onların yaptığı her şeyi bilir). (ÂL-I İMRÂN SÛRESİ)
إِنْ تَمَسَسْنُمْ حَسَنَةً تَسْأَلُهُمْ وَإِنْ تُصِيبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿آل عمران 120﴾
170. Allah'ın, keremiyle kendilerine verdiklerinden sevinçli olarak, arkaları ndan henüz (şehid olup) kendilerine yeti şemeyenlere de korku olmadığı, onları n da üzüntüye uğramayacakları müjdesiyle sevinmektedirler. (ÂL-I İMRÂN SÛRESİ)
فَرَجِينْ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿آل عمران 170﴾
188. O ettiklerine sevinen, yapmadıkları şeylerle övülmeyi sevenlerin, azâbdan kurtulacaklarını sanma. Onlar için acı bir azâb vardır. (ÂL-I İMRÂN SÛRESİ)
لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيُجِبُونَ أَنَّ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبْنَهُمْ بِمَقَارَءٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿سورة آل عمران 188﴾
36. Derken şeytan, onların (ayağını) oradan kaydırdı, içinde bulundukları(nimet yurdu)ndan çıkardı . (Biz de) dedik ki : "Birbirinize düşman olarak inin. Sizin yeryüzünde kalıp bir süre yaşamanız lâzımdır." (BAKARA SÛRESİ)
فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ ثُمَّ قَلَّنا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ ﴿سورة البقرة 36﴾
126. İbrahim demişti ki : "Rabbim, bu şehri güvenli bir şehir yap, halkından Allah'a ve âhiret gününe inananları çeşitli ürünlerle besle!" (Rabbi) buyurdu ki : " İnkâr edeni dahi az bir süre geçindirir, sonra onu cehennem azâbına (girmeğe, mecbur ederim. Ne kötü varılacak yerdir orası !" (BAKARA SÛRESİ)
وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَى عَذَابِ الْنَارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿سورة البقرة 126﴾
236. Henüz dokunmadan, ya da bir mehir kesmeden kadınları boşarsantz, size bir günah yoktur. Onları faydalandırın (yani bir miktar bir şey verin). Eli geniş olan, kendi gücü nisbetinde, eli dar olan da kendi kaderince güzel bir şekilde faydalandırmalı (herkes gücü ölçüsünde bir şey vermeli) dir. Bu, iyilik edenlerin üzerine bir borçtur. (BAKARA SÛRESİ)
لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسَعِ قَدْرُهُ وَعَلَى الْمُقْتَرِ قَدْرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿سورة البقرة 236﴾
241. Boşanmış kadınların uygun olan geçimlerini sağlamak, (Allah'ın azâbından) korunanlar üzerine bir borçtur. (BAKARA SÛRESİ)
وَلِلْمُطَلَّقاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿سورة البقرة 241﴾
14. Kadınlardan, oğullardan, kantarlarca yığılmış altın ve gümüşten, salma atlardan, davarlardan ve ekinlerden gelen zevklere aşırı düşkünlük, insanlara süslü (câzib) gösterildi.

Bunlar, sadece dünya hayatının geçimidir. Asıl varılacak güzel yer, Allah'ın yanındadır. (Al-i İmran Suresi)

رُزِقَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَلِيلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثُ ذَلِكَ مَتَاعُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلنَّاسِ إِذَا عَمُوا (سورة آل عمران 14)

185. Her cân ölümü tadacaktır. Kıyamet günü ecirleriniz, size eksiksiz verilecektir. Kim ki hemen ateşin elinden kurtarılır da cennete sokulursa, işte o, kurtuluşa ermiştir. Dünya hayatı, aldatıcı zevkten başka bir şey değildir. (Al-i İmran Suresi)

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ (سورة آل عمران 185)

24.(Savaşta esir olarak) ellerinize geçen(câriye)ler müstesnâ, evli kadınlar (la evlenmeniz) de (haramdır. İşte bunlar) size Allah'ın yazdığı yasaklardır. Bunlardan ötesini, iffetli yaşamak, zinâ etmemek şartıyla mallarınızla istemeniz (mehirlerini verip almanız), size helâl kılındı. O halde onlardan ne kadar yararlandınızsa, ona karşılık kesilen ücretlerini bir hak olarak verin. Hakkın (mehrın) kesiminden sonra karşılıklı anlaşmak (suretiyle kesilenden az veya çok vermeniz) de üzerinize bir günah yoktur. Şüphesiz Allah, (herşeyi) bilendir, yerli yerince yapandır. (Nisâ' Suresi) (ATEŞ, 1982)

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَأَجَلٌ لَّكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا (سورة النساء 24)

44.Derken onlar kendilerine hatırlatılanı unuttuklarında, (önce) üzerlerine her şeyin kapılarını açtık. Sonra kendilerine verilenle sevinip şımardıkları sırada onları ansızın yakaladık da bir anda tüm ümitlerini kaybedip yıkıldılar. En'âm SÜRESİ

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرَّخُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ (سورة الأنعام 44)

50.Sana bir iyilik gelirse, bu onları üzer. Eğer başına bir musibet gelirse, "Biz tedbirimizi önceden almıştık" derler ve sevinerek dönüp giderler. TEVBE SÜRESİ

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فَسَبِّحْهُنَّ مِصْبِيحًا يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلٍ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ يَرْجُونَ (سورة التوبة 50)

81.Allah'ın Resûlüne karşı gelerek (sefere çıkmayıp) geri bırakılanlar, oturup kalmalarına sevindiler. Allah yolunda mallarıyla canlarıyla cihad etmek hoşlarına gitmedi ve "Bu sıcakta sefere çıkmayın" dediler. De ki: "Cehennemnin ateşi daha sıcaktır." Keşke anlasalardı. TEVBE SÜRESİ

فَرَحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ (سورة التوبة 81)

10.Ama kendisine dokunan bir sıkıntıdan sonra, ona bir nimet tattırırsak mutlaka, "Kötülükler benden gitti" diyecektir. Çünkü o şımarık ve böbürlenlen biridir. HÜD SÜRESİ

وَلَئِنْ أَذْنَاهُمْ نَعَمَاءٌ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَسْتَهْزِئَةٍ لَيَقُولُنَّ دَهِبِ السَّيِّئَاتِ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرَحٌ فُحُورٌ (سورة التوبة 10)

36.(Elçilerin sözcüsü) Süleyman'ın huzuruna gelince, Süleyman ona şöyle dedi: "Siz beni mal ile desteklemek (ve böylece etkilemek) mi istiyorsunuz? Oysa Allah'ın bana verdiği size verdiğinden daha hayırlıdır. Fakat hediyenizle ancak siz sevinirsiniz." NEML SÜRESİ

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانُ قَالَ أَتُمِدُّونَ بِمَالِ اللَّهِ خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ (سورة النمل 36)

83. Peygamberleri onlara apaçık deliller getirince, sahip oldukları bilgi ile şımardılar (ve onları alaya aldılar). Sonunda alaya almakta oldukları şey kendilerini sarıverdi. MÜ'MİN SÜRESİ

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرَّخُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ (سورة غافر 83)

23.Elinizden çıkana üzülmeseniz ve Allah'ın size verdiği nimetlerle şımarmanız diye (böyle yaptık.) Çünkü Allah, kendini beğenip övünen hiçbir kimseyi sevmez. HADİD SÜRESİ

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ (سورة الحديد 23)

75.Bu, sizin yeryüzünde haksız yere şımarmanızdan ve böbürlenmenizden ötürüdür. MÜ'MİN SÜRESİ

لَكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿سورة غافر 75﴾

196.Haccı da, umreyi de Allah için tamamlayın. Eğer (düşman, hastalık ve benzer sebeplerle) engellenmiş olursanız artık size kolay gelen kurbanı gönderin. Bu kurban, yerine varıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin. İçinizden her kim hastalanır veya başından rahatsız olur (da tıraş olmak zorunda kalır)sa fidye olarak ya oruç tutması, ya sadaka vermesi, ya da kurban kesmesi gerekir. Güvende olduğunuz zaman hacca kadar umreyle faydalanmak isteyen kimse, kolayına gelen kurbanı keser. Kurban bulamayan kimse üçü hacda, yedisi de döndüğünüz zaman (olmak üzere) tam on gün oruç tutar. Bu (durum), ailesi Mescid-i Haram civarında olmayanlar içindir. Allah'a karşı gelmekten sakının ve Allah'ın cezasının çetin olduğunu bilin. BAKARA SÜRESİ

وَأَيُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَخْلُقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسْكَ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿سورة البقرة 196﴾

8.İnsana bir zarar dokunduğu zaman Rabbine yönelerek O'na yalvarır. Sonra kendi tarafından ona bir nimet verdiği zaman daha önce ona yalvardığını unutur ve Allah'ın yolundan saptırmak için O'na eşler koşar. De ki: "Küfrünle az bir süre yaşayıp geçin! Şüphesiz sen cehennemliklerdensin." ZÜMER SÜRESİ

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا حَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿سورة الزمر 8﴾

77.Daha önce kendilerine, "(savaşmaktan) ellerinizi çekin, namazı kılın, zekâtı verin" denilenleri görmedin mi? Üzerlerine savaş yazılınca hemen içlerinden bir kısmı; insanlardan, Allah'tan korkar gibi, hatta daha çok korkarlar ve "Rabbimiz! Niçin bize savaş yazdın? Bizi yakın bir zamana kadar erteleyeseydin ya!" derler. De ki: "Dünya geçimliği azdır. Ahiret, Allah'a karşı gelmekten sakınan kimse için daha hayırlıdır. Size kıl kadar haksızlık edilmez." NİSÂ SÜRESİ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً قَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿سورة النساء 77﴾

3." Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra da O'na tövbe edin ki sizi belirlenmiş bir süreye (ömrünüzün sonuna) kadar güzel bir şekilde yararlandırınsın ve her fazilet sahibine faziletinin karşılığını versin. Eğer yüz çevirirseniz, ben sizin adınıza büyük bir günün azabından korkuyorum. HÜD SÜRESİ

وَأَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُغْفِرْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿سورة هود 3﴾

69.(Ey münafıklar!), siz de tıpkı, sizden öncekiler gibisiniz: Onlar sizden daha güçlü, malları ve çocukları daha fazlaydı. Onlar paylarına düşenden faydalanmışlardı. Sizden öncekilerin, paylarına düşenden faydalandığı gibi siz de payınıza düşenden öylece faydalandınız ve onların daldığı gibi, siz de (dünya zevkine) daldınız. İşte onların dünyada da ahirette de amelleri boşa gitmiştir. İşte onlar ziyana uğrayanların ta kendileridir. TEVBE SÜRESİ

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأُولَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ وَخُضِنْتُمْ كَالَّذِينَ خَاضُوا أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿سورة التوبة 69﴾

36.Şüphesiz dünya hayatı ancak bir oyun ve eğlencedir. Eğer inanır ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız, O size mükafatınızı verir ve sizden mallarınızı (tamamen sarf etmenizi) istemez. Muhammed Süresi

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ ۖ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ﴿سورة محمد 36﴾

70.Dinlerini oyun ve eğlence edinenleri ve dünya hayatı kendilerini aldatmış olanları bırak. Hiç kimsenin kazandığı yüzünden mahrumiyete sürüklenmemesi için Kur'an ile öğüt ver. Yoksa ona Allah'tan başka ne bir dost vardır, ne de bir şefaathçi. (Kurtuluşu için) her türlü fidyeyi verse de bu ondan kabul edilmez. İşte onlar kazandıkları yüzünden helake sürüklenmiş kimselerdir. Küfre saplanıp kalmalarından dolayı onlara çılgınca kaynamış bir içecek ve elem dolu bir azap vardır. En'âm Süresi

وَذُرِّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوَاً وَغَرَّتُهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهِ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا أَطْلَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿سورة الأنعام 70﴾

51. Onlar dinlerini oyun ve eğlence edinmişler ve dünya hayatı da kendilerini aldatmıştı. İşte onlar bu günlerine kavuşacaklarını nasıl unuttular ve âyetlerimizi nasıl inkar edip durdularsa biz de onları bugün öyle unutturuz. A'RÂF SÜRESİ (Hayreddin Karaman .. G., 2020)

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوَاً وَلَعِبًا وَغَرَّتُهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَأَلْيَوْمَ نُنَسِّاهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿سورة الأعراف 51﴾

3. Bırak onları, yesinler, geçinsinler ve isteklere düşüp oyalansınlar, yakında bilecekler. HİCR SÜRESİ

ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَلِيْلَهُمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿سورة الحجر 3﴾

2. Rablerinden, Kur'an'a ait yeni bir ayet geldi mi onu alaya alarak dinlerler, oyun sanırlar. ENBİYÂ SÜRESİ

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرِ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿سورة الأنبياء 2﴾

3. Kalpleri de oyuna dalmıştır da o zalimler, fısıltıyla konuşarak bu da sizin gibi bir insandan başka bir mahluk mu ki, göz göre göre büyüye mi kapılacaksınız derler. ENBİYÂ SÜRESİ

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَأَسْرَأُوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا هَلْ هَذَا إِلَّا بَشْرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿سورة الأنبياء 3﴾

17. Eğlence için bir kadın edinmek isteseydik kendi katımızdakilerden edinirdik, fakat biz, böyle bir şey yapmayız. ENBİYÂ SÜRESİ

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهْوَاً لَأَتَّخِذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿سورة الأنبياء 17﴾

37. Öyle erler vardır ki onları ne ticaret, ne alımsatım, Allah'ı anmaktan ve namaz kılmaktan ve zekat vermekten alıkoymaz, gönüllerin ve gözlerin döneceği günden korkar onlar. NŪR SÜRESİ

رَجُلًا لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿سورة النور 37﴾

260. An o zamanı da, hani İbrahim, Rabbim demişti, ölüyü nasıl diriltirsin? Allah, inanmıyor musun demişti de İbrahim, evet, inanıyorum ama kalbim tam yatışsın, iyice anlayayım demişti. Allah da demiştiki: Dört kuş al, onları kesip paramparça et, parçalarını birbirine kat, sonra o karışık parçalardan her birini bir dağın üstüne koy, sonra da onları çağır, koşarak sana gelecekler. Bil ki Allah, şüphe yok ki pek yücedir, hikmet sahibidir. BAKARA SÜRESİ

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ أُولَمْ تُؤْمِنُ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿سورة البقرة 260﴾

126. Allah, bunu ancak size bir müjde olsun da yürekleriniz yatışsın diye yapmıştır ve yardım, ancak hüküm ve hikmet sahibi Allah'tandır. ÂL-İ İMRÂN SÜRESİ

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿سورة آل عمران 126﴾

103. Namazı kıldıktan sonra ayaktayken, otururken ve yanınıza yaslanınca Allah'ı anın, tam emniyete ve huzura ulaşınca da namazı dosdoğru kılın, çünkü namaz, müminlere muayyen vakitlerde kılınmak üzere farz edilmiştir. NİSÂ SÜRESİ (Gölpınarlı, 2007)

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴿سورة النساء 103﴾

10. Allah bunu yalnızca bir müjde olsun ve kalpleriniz yatışsın diye yapmıştı, yardım ise yalnız Allah katındandır. Muhakkak Allah Azîz'dir, Hakîm'dir. ENFÂL SÜRESİ

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿سورة الأنفال 10﴾

112. Allah, (ibret için) bir ülkeyi örnek verdi: Bu ülke güvenli, huzurlu idi; ona rızık her yerden bol bol gelirdi. Sonra onlar Allah'ın nimetlerine karşı nankörlük ettiler. Allah da onlara, yaptıklarından ötürü açlık ve korku sıkıntısını tattırdı. NAHL SÜRESİ

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿سورة النحل:112﴾

11. İnsanlardan kimi Allah'a yalnız bir yönden kulluk eder. Şöyle ki: Kendisine bir iyilik dokunursa buna pek memnun olur, bir de musibete uğrarsa çehresi değişir (dinden yüz çevirir). O, dünyasını da, ahiretini de kaybetmiştir. İşte bu, apaçık ziyanın ta kendisidir.

HAC SÜRESİ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَغْتُذُّ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۚ ذَلِكَ هُوَ الْخَسِرَانُ الْمَبِينُ ﴿سورة الحج:11﴾

16. Allah kendi rızasına uyan kimseyi onunla selamet yollarına iletir ve onları izniyle karanlıklardan nura çıkarır ve onları dosdoğru bir yola iletir. MÂİDE SÜRESİ

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿سورة المائدة:16﴾

18. Andolsun, Allah, sana o ağacın altında biat ederlerken mü'minlerden razı olmuştur, kalplerinde olanı bilmiş ve böylece üzerlerine güven duygusu ve huzur indirmiş ve onları yakın bir fetih ile mükafatlandırmıştır. FETİH SÜRESİ

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿سورة الفتح:18﴾

29. Muhammed, Allah'ın Rasulü'dür. Ve onunla birlikte olanlar da kafirlere karşı sert ve katı, kendi aralarında ise merhametlidirler. Onları, rüku edenler, secde edenler olarak görürsün; onlar, Allah'tan bir lütuf ve hoşnutluk arayıp-isterler. Belirtileri, secde izinden yüzlerindedir. İşte onların Tevrat'taki vasıfları budur; İncil'-deki vasıfları ise: Sanki bir ekin; filizini çıkarmış, derken onu kuvvetlendirmiş, derken kalınlaşmış, sonra sapları üzerinde doğrulup-boy atmış, ekicilerin hoşuna gider. Onunla kafirleri öfkelenmek içindir. Allah, içlerinden iman edip salih amel işleyenlere bir mağfiret ve büyük bir ecir va'detmiştir. FETİH SÜRESİ

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۚ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سَوَاقِهِ يُعْجَبُ ۚ الرَّاعِ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ۚ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿سورة الفتح:29﴾

22. Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiç bir kavmin, Allah'a ve Rasulü'ne başkaldıran kimselere -babaları, oğulları, kardeşleri veya aşiretleri olsa bile- sevgi beslediklerini göremezsın. Kalplerine imanı yazmış ve kendisinden bir ruh ile onları desteklemiştir. Onları, altından nehirler akan cennetlere sokacaktır; orada sürekli dirler. Allah, onlardan razı olmuş, onlar da O'ndan razı olmuşlardır. İşte bunlar Allah'ın fırkasıdır. Dikkat edin şüphesiz Allah'ın fırkası kurtuluşa erenlerin kendileridir. MÜCÂDELE SÜRESİ

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ ۚ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿سورة المجادلة:22﴾

27. Sonra onların izleri üzere rasullerimizi birbiri ardınca gönderdik. Arkalarından da Meryem oğlu İsa'yı gönderdik; ona İncil'i verdik ve onu izleyenlerin kalplerine bir şefkat ve merhamet koyduk. Allah'ın rızasını kazanmak için türettikleri fakat gereği gibi uymadıkları ruhbanlığı onlara gerekli kılmadık. Bununla birlikte onlardan iman edenlere ödülleri verdik, onlardan bir çoğu da fasıklardır. HADİD SÜRESİ (Şems, 2011)

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۚ فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿سورة الحديد:27﴾

3. Sonuç

İnsan, mutluluk arayışında ve hatta mutluluk peşinde koşan ve hayatta belki de gerçek amacının mutlu olmak olduğuna inanan bir varlıktır. Ya hayatında bulduğu bir anlamdan dolayı kendini mutlu hisseder ya da ona kendini mutlu hissettiren şeyler hayatına anlam katar. Mutluluk ve anlam birbiriyle iç içe geçmiş ve birbiriyle yakından bağlı iki duygu durumudur. İnsan, bu sevgi ve şefkatini paylaşacağı diğer insanlara veya

canlılara ihtiyaç duyar. Mutluluğun tanımı felsefe ve hikmet okullarının temel meselesi olduğu gibi, dini ve mistik geleneklerin de üzerinde söz söylediği temel mevzular arasındadır. Müslüman filozoflar mutluluğu çeşitli şekillerde tarif etmeye çalışmışlardır. İlk filozoflardan Kindî, onun mutluluğu iki kısıma ayırmış olmasıdır. Bunlardan ilki dokunma, duyma, yeme, içme gibi geçici ve sonrasında eziyet ve cefanın geldiği duygusal mutluluk, diğeri de uhrevi diyebileceğimiz şeref ve yüceliğe vesile olan ilahî mutluluktur. Fârâbî'ye göre ise mutluluk, "insan ruhunun varlık bakımından kendisine dayanacağı bir maddeye ihtiyaç duymayacağı bir mükemmellik derecesine ulaşmasıdır".

O halde mutluluğu gaye olarak değerlendiren İslam filozoflarının, insanın duygusal varlığını aşan ve dünyevi olmayan bir gayeden bahsettikleri anlaşılmaktadır. mutlulukla ilgili tariflerinde göze çarpan diğer önemli bir husus da, mutluluğun birbirini gerektiren iki temel özelliğinin olmasıdır. Bunlardan ilki, mutluluğun her zaman sadece kendinden dolayı tercih edilmesidir. İkincisi ise, mutluluğun kendi kendine yeterli oluşudur. İşte mutluluk, bu özelliklerinden dolayı bütün ahlakî davranışların temel gayesi konumuna yükselmekte ve böylece Müslüman düşünürlerce ahlakî değerler mutluluğa göre belirlenmektedir. İnsanın başına iyi şeyler geldiği kadar kötü şeyler de gelebilir. Karanlık da bizim içindir, aydınlık da. İnsan başına ne gelirse gelsin, yetinmeyi hayat felsefesi hâline getirirse mutluluğa ulaşacaktır. Fakat en iyi durumda iken bile şikâyetle bulunan insanları hiçbir şey mutlu edemez. Onlar, içinde bulundukları her durumun olumsuz yanlarını görerek başlarına gelen kötü şeyleri en kötüsü olarak düşünür ve tüm kötülüklerin sadece kendisine uğradığına inanırlar. Bu bakış açısına sahip bir insanın başına dünyanın en güzel şeyi de gelse, mutlu olması imkânsızdır. Bu çerçevede bu çalışmanın amacına ulaştığı kanısında olunup, bundan sonra bu konularda yapılacak çalışmalara kaynaklık edeceği umut edilmektedir.

Kaynakça

- Acaboğa, A. (2007). Din ve Mutluluk İlişkisi/ s.15. Türkiye-Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü /Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Akarsu, B. (1982). Ahlak Öğretileri/ss.84-91. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Akbaş, M. E. (2019). Gerçek Mutluluk/ 15-19. İstanbul: Eksi Kitaplar.
- Ali Özek, H. K. (2012). KURÂN-I KERÎM VE TÜRKÇE AÇIKLAMALI TERCÜMESİ - MEÂLİ /En'âm/Âl-i İmrân/El-İnşirâh. Medine-i Münevvere: Suud Hac ve Evkaf Bakanlığı.
- Aristoteles/Çev, S. B. (2017). Eudemos'a Etik/s.16. Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- ATEŞ, P. D. (1982). KUR'AN-I KERNİ N YÜCE MEMJ VE ÇAĞDAŞ TEFSİRİ/ Birinci Cilt /. ANKARA: ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLAHIYAT FAKÜLTESİ YAY INLAR.
- Bolay, S. H. (2009). Felsefe Doktrinleri ve Terimleri Sözlüğü/s.256. Ankara: Nobel Yayınları.
- Bora, S. W. (2014). Mutsuz Olmak- Bir Yüreklandırma/s.67. İstanbul: İletişim Yayınları.
- ÇAĞRICI, M. (2008). "Saadet" Maddesi/Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)/ s. 321. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi.
- CEVİZCI, A. (1997). FELSEFE SÖZLÜĞÜ /ss.612-613. İstanbul: Paradigma.
- Derinsu, M. U. (1986). Yaşamın Trajik Duygusu/s.100. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- DÜZGÜN, P. D.-A. (2007). IX. KUR'AN SEMPOZYUMU Kur'an'da Ahlaki Değerler/islam'da Mutluluğun Anlami Ve Yaşanması/s.38. ANKARA: Fecr Yayınları:98.
- DÜZGÜN, P. e.-A. (2011, 9 2). İSLAM'DA MUTLULUĞUN ANLAMI VE TECRÜBES/ss.235-236. Kelam Araştırmaları Sanal Dergisi, s. SS.219-238.
- Eyupoğlu, M. /. (1997). Düşünceler/s.240. İstanbul: Cem Yayınevi.
- FARABİ. (2001). el-Medinetü'l-fâzıla/ss.69-70. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- FARABİ/Çev, A. (2018). Mutluluğun kazanılması/s.1. İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Farabi/Çev.Özcan.H. (1987). Fususu' l-medenî/s.39. izmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Gölpınarlı, A. (2007). Kur'an-ı Kerim ve Meali. İstanbul: Elif Kitabevi.

- Hayreddin Karaman, .. G. (2020). Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı .
- Hayreddin Karaman, .. G. (2020). Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Hazm, İ. (2019). Ahlâk ve Davranış Tarzları Nefislerdeki Ahlâkî Hastalıkların Tedavisi/3-4. Ankara: TDV Yayınları.
- Hünler, A. M. (2001). Ethik'in Kısa Tarihi/s.28. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- İhsan Atasoy, Ü. Ş. (Mart 2012). Kur'an-ı Kerim Meali/Tâhâ Sûresi/Fetih Sûresi/Duhân Sûresi/Ra'd Sûresi. İstanbul: Nesil Basım.
- Mayadağ, S. A. (31.05.2016). The Promise of Happiness-Mutluluk Vaadi/s.16. İstanbul: SEL YAYINCILIK.
- Özcan, F. (1993). MUTLULUK YOLUNA YÖNELTME /ss.26-27. İzmir: DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ.
- Öztekin, H. (2016). Mutlu İnsanların Küçük Sırları/s.38. İzmir: Nokta e-kitap.
- Sağlamtürk, B. R. (2014). The Conquest of Happiness -Mutlu Olma Sanatı/ss.118,182. Ankara: Say Yayınları.
- ŞAHİN, D. D.-D. (2011). KUR'AN-I KE RİM VE ME ÂL/ Ra'd13/Lokmân31/Hadîd57/Tevbe9. Ankara: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI.
- Şems, D. M. (2011). Holy Quran with Turkish Translation Kur'an-i-Kerim ve Türkçe Meali. United Kingdom: Islam International Publications.
- Sigmund Freud/Çev, J. S. (1989). Civilization and Its Discontents/ s.25. New York: W.W.Norton.
- Toktaş, İ.-i. S. (2011). Mutluluk ve İnsan Nefsinin Cevher Olduğuna İlişkin On Delil/s.26-29. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yakub bin İshak el-Kindi, e. M. (2014). "Üzüntüyü Yenmenin Çareleri". İçinde Kindî Felsefî Risâleler/96-395. İstanbul: Klasik Yayınları.
- Yıldız, H. (1997). Kur'an da Mutluluk/ s.1-4. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.